

KRÍŽOVÁ CESTA

„KRSTOM SA VŠETKO ZAČALO“

(stručný náčrt krstného poslania)

Stanislav Stolárik

PREDSLOV

Jedným z veľkých dejinných míľnikov národov bolo prijatie krstu. Národ, ktorý prijal krst, sa začlenil do spoločenstva kultúrnych národov. Pre dnešného človeka je kritérium krstu ako kritérium kultúrnosti a životnej úrovne nepochopiteľné. Dnes platia v krajinách iné kritériá. Za mnohé výtvarné vedy a techniky sme, samozrejme, úprimne vďační Bohu a vynálezcom. Lenže ten istý vývoj sa v značnej miere stal aj hrozbou, najmä keď spomenieme sofistikované zbrane hromadného ničenia.

Náš národ sa začal pripravovať na včlenenie medzi kultúrne národy Európy už v 8. storočí, ale stalo sa tak až misiou svätých Cyrila a Metoda v 9. storočí. Pravdepodobne dodnes nedokážeme celkom doceniť fakt, že staroslovienčina sa stala rovnocenným liturgickým jazykom spolu s latinčinou, gréčtinou a hebrejčinou. Je správne, že v preambule Ústavy Slovenskej republiky je odvolávka na túto veľmi svetlú epochu našich dejín. Vďaka misii sv. Cyrila a Metoda mohli následne prijať krst aj niektoré okolité národy, ako to pri jednej návšteve Poľska zdôraznil aj sv. Ján Pavol II.

Je zrejmé, že nemožno žiť len zo slávnej minulosti, no druhým extrémom je zabúdať na ňu alebo o nej klamať. Preto je dôležité sprítomňovať jej hodnoty v súčasnosti i v budúcnosti. Krstom sa začína existenciálny rozvoj osobnosti človeka, ktorý sa má stávať stále viac kresťanom, a tým aj stále viac človekom. Lebo Boh nám prijatím krstu a prijímaním ďalších sviatostí ponúka pomoc, aby sme čo najviac rozvinuli svoje človečenstvo. Osobne prežívať krstné poslanie znamená aj zaangažovanie sa na pozdvihnutí úrovne nášho národa. Ale vieme, že každý môže túto úlohu aj slobodne odmietnuť.

Vedomie dôležitosti krstu sa tak dostalo na veľmi okrajovú potrebu človeka, alebo obrazne povedané „krst bol poslaný do minulosti“. Krst nemá šancu konkurovať s vyspelými vymoženosťami súčasnosti. Tento trend ani nenaznačuje, žeby sa situácia mohla pozitívnejšie vyvíjať v prospech krstu. Stane sa tak jedine vtedy, ak ľudia opäť pochopia, že krst nie je jednorazová „povinná“ alebo „tradičná“ udalosť, ale že krst je kresťanský štýl života, ktorý tak ako v minulosti pozdvihol duchovnú kultúru národov, tak to môže urobiť aj v terajšej dobe. V národoch, ktoré vo svojom čase prijali krst, sa posilnila základná bunka spoločnosti. Rodina, ktorej základnými piliermi boli muž a žena, ktorí sa podieľali na živote a výchove detí a v spoločnosti sa posilnilo vedomie dôstojnosti každého človeka, to všetko sa odzrkadlilo na celej ľudskej spoločnosti.

Ak sa rodina už nepovažuje za základnú bunku spoločnosti, hoci to stáročia platilo, niet sa potom čo diviť, že je spoločenská atmosféra ľahostajná voči uzatváraniu manželstiev medzi mužom a ženou. Dôsledkom je klesajúca demografická krivka, a keďže všetko so všetkým súvisí, nutne sa bude stále posúvať dôchodkový vek, alebo sa otvoria hranice pre príriv členov vitálnejších národov, ktorí zabezpečia svojou prácou financie pre dôchodcov.

Sila kresťanského vedomia sa prejavila v dodnes obdivovaných dielach: architektúry (katedrály), maľby, hudby,... ale aj pri rozvoji školstva (obecné školy i prvé univerzity), v množstve vedeckých objavov (Mendel, Murgaš...) a tiež v charitatívnej sfére (prvé nemocnice, útulky...).

Kde boli a sú ľudia, tam boli a sú aj negatíva, ale tie boli jasne pomenované – vtedy alebo s odstupom času – ako zlé. Dnes, keď sa bagatelizuje alebo nedoceňuje potreba krstu, a teda potreba rešpektovania krstných záväzkov, tak sa rozpad rodín, neúcta k počatému človeku a často aj ku chorému, už nepovažujú za zlo, ale za pozitívny trend súčasného života! Nehovori

sa: o práve počatého, chorého alebo odkázaného človeka na paliatívnu starostlivosť, ale vždy o práve kohosi iného, silnejšieho, až sa obávame niektorých praktík z minulosti, kedy právne normy slúžili na konanie bezprávia.

Prijat' krst znamená prijat' kresťanský štýl života, ktorý má svoje normy, ale aj víziu stabilného života vo všetkých skúškach, lebo rôzne skúšky bude musieť zvládať každý. Treba však aj jasne povedať, že prijatie krstu a kresťanstva nie je „samo-účinné“, a že od každého bude závisieť, ako bude rešpektovať a prežívať prijaté záväzky. Pretože ak pokrstený a pobirmovaný kresťan nerešpektuje a nezachováva zásady kresťanského života, tak na vine nie je kresťanstvo. Všetko je o slobode človeka – čo si volí, a ako sa bude rozhodovať v jednotlivých situáciách života. Či podľahne tlakom okolia, „lebo všetci tak žijú“, alebo bude chutnou soľou a jasným svetlom (porov. Mt 5,13-16) pre iných. Kresťania, ktorí menili svet, to nikdy nemali ľahké, žili v problémoch sveta, ale riešenia sveta nie vždy schvaľovali. Veľakrát preto trpeli a umierali, ale vernosťou svojim krstným záväzkom – teda Bohu – boli pre svet „kvasom“, ktorý premieňal ich samých a ľudí v ich blízkosti, ba celé národy. Žiť takto je znova výzvou aj v našich časoch, ak nám záleží na obnove sveta a našej spáse.

V tomto duchu sa vhl'bite do zastavení krížovej cesty „Krstom sa všetko začalo“, ktorá chce ponúknuť určité body k zamysleniu nad rôznymi etapami života, ktoré sú spojené s prežívaním viery.

Niekomu môže pripadať zvláštne, že drží v rukách krížovú cestu s názvom: „Krstom sa všetko začalo“. Predsa človek má v sebe zväčša tradičnú predstavu, že pri krížovej ceste rozjímame o utrpení Pána Ježiša. Je potrebné a pre nás veľmi osožné rozjímať nad tým, akú obeť za nás priniesol a neustále ju sprítomňuje nekrvavým spôsobom na oltároch sveta pri každej svätej omši. Potrebujeme vnikať do tajomstva utrpenia Pána, aby sme si viac uvedomili zlo hriechu a silu Ježišovej lásky a poslušnosti, ktorou premohol hriech. Ovocím jeho smrti a zmŕtvychvstania bolo naše vykúpenie. Je to potrebné, aby sme sa aj my rozhodli konať pokánie za seba i za iných... Aj v tomto kontexte pamätáme, ako Izraeliti boli zachránení v Egypte pred Anjelom smrti krvou baránka. Obnovme a posilnime v sebe dôveru v ochrannú silu Krvi Baránka – Ježiša Krista, ktorá aj nás zachraňuje pred všetkým zlým a hlavne pred smrťou večného zatratenia. Často vyslovujeme strelnú modlitbu: „Krv Kristova, zachráň nás!“

Ježiš nás pozýva ísť za ním. Nikoho nenúti. Ale kto za ním vykročí, tomu sľubuje záchranu života. Ide pred nami, aby nám ukázal príklad, ako kráčať. Ba sám nesie s nami naše kríže a obmýva a posilňuje nás svojou Krvou. Na našej ceste nie sme sami.

Túto krížovú cestu sa možno pomodliť v celku, alebo každý deň rozjímať o jednom zastavení. Odporúčam ju použiť v rámci prípravy pred prijatím krstu, pred birmovkou, pre snúbencov. Zvlášť v Roku sviatostí krstu, birmovania a keď osobitne pamätáme na hľadajúcich Boha, ju venujem každému pokrstenému, pobirmovanému a hľadajúcemu Boha.

Ak začneme všetci – každý od seba – viac prežívať svoj krst, budeme do sveta čoraz viac vnášať Ježiša Krista – hľadajúci postrehnú v nás odraz jeho krásy cez náš život, a možno aj vďaka nám sa s Ježišom stretnú. Prežívaním krstu sa budeme stávať podobní nášmu Bratovi – Ježišovi a postupne sa stávať dokonalými podľa jeho slov: „Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48).

V Rožňave, 25. marca 2023

✠ Mons. Stanislav Stolárik
rožňavský biskup

ÚVOD I. OD STVORENIA CEZ GOLGOTU A VYKÚPENIE K NOVÝM TURÍCAM

Ak si v úvode krížovej cesty pripomenieme slová Svätého Otca Františka, že nám treba viac hovoriť o stvorení ako o vykúpení človeka, možno sa zneistení opýtame: tak potom prečo sa ideme modliť krížovú cestu? Preto, lebo aj krížová cesta má svoju príčinu, keďže na začiatku ľudských dejín Boh stvoril človeka na svoj obraz a svoju podobu (porov. Gn 1,27). No od chvíle hriechu prvých rodičov sa ukázalo, že človek by sa chcel uberať radšej svojou cestou a nie tou, ktorú mu ukázal Stvoriteľ. Koľkokrát sa to všetko ešte zopakovalo v dejinách vyvoleného národa? Ale Boh Stvoriteľ, ktorému človek toľkokrát preukázal svoju nevernosť, toho istého – slabého, hriešneho a neverného človeka neprestal milovať a v plnosti času poslal na svet svojho jednorodného Syna, aby ľudstvo zachránil – vykúpil (porov. Gal. 4,4). Keď sa Boží Syn stal človekom, nestal sa neverný Bohu, ale „poslušný, a to až na smrť na kríži“ (porov. Flp 2,8). Ježišovým pokrmom bolo plniť Otcovu vôľu (porov. Jn 4,34) až po jeho záverečný výdych na kríži. Do konca patril Otcovi: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha“ (Lk 23,46). Ani sekunda Ježišovho života nebola bez spojenia s Otcom. Svojou krížovou cestou a obetou na kríži chcel obnoviť všetko, čo sa potrhlo medzi Otcom – Stvoriteľom a ľuďmi. Vykúpenie človeka bolo zavŕšené, ale nevernosti voči Bohu neprestali. Posunuli sa už na takú úroveň, že človek prestal rešpektovať svojho Stvoriteľa a všetky veci svojho života a sveta chce mať vo svojich rukách.

Teda predpoklad, že Ježišovým príchodom na svet a jeho smrťou na kríži sa človek úplne nakloní k Bohu, toto očakávanie sa nenaplnilo. V dejinách ľudstva a Cirkvi sú výrazné obdobia i konkrétni ľudia, ktorí sa otvorene postavili proti závislosti na Bohu, viedli a vedú otvorený boj proti Cirkvi. Novodobé časy najmä dôležitými objavmi, rozvojom mnohých technológií a podstatným zvýšením životnej úrovne vytvorili vplyvnú atmosféru spoločenského správania, ktorá posilňuje v človekovi presvedčenie: „staň sa nezávislým a sebestačným!“ Toto heslo napreduje dosť rýchlo a jeho dôsledkom už nie je len „zbytočnosť Boha“ v živote ľudí, ale aj stále väčšia izolovanosť osamotených ľudí a nevšímavosť voči núdznym, ktorých počty sú väčšie ako počty materiálne zabezpečených.

Tento jav sa ukazuje hlavne v bohatej severnej hemisfére sveta. Prázdne a vyprázdňujúce sa kostoly len potvrdzujú „zbytočnosť Boha“ v ľudskom spoločenstve. Signál vyprázdňujúcich sa kostolov „volá“ do neba už aj z našej krajiny. A keďže vždy je najlepšie za takýto stav hľadať vinu inde a nie v sebe, „na vine za všetko je Cirkev“. Po všetkých týchto myšlienkach začíname lepšie rozumieť slovám Svätého Otca Františka, ako je dôležité hovoriť najskôr o stvorení a až v kontexte stvorenia hovoriť o vykúpení. Duch sveta totiž presvedčil človeka, že „on sám je tvorcom – stvoriteľom svojho života, a nie nejaký Boh“ a Cirkev nech sa do toho nepleť. Možnosti vedy len posilňujú „stvoriteľskú pozíciu“ človeka, ktorý prevzal na seba kompetencie Stvoriteľa a rozhoduje, či sa niekto narodí alebo nie; či človek dôstojne dožije svoj život alebo sa urýchlí jeho odchod z tohto sveta; či prijme pohlavie, v ktorom sa narodil alebo ho zmení...; a ktovie čo všetko nás ešte možno v blízkej budúcnosti čaká. Človek už nie je len pokúšaný žiť tak „akoby Boha nebolo“ (sv. Ján Pavol II.), ale už aj tak žije. A ak by Boh aj mal byť prítomný v našom živote, tak len vtedy, keď mu to výslovne dovolíme.

Človek sa začal hrať na stvoriteľa. Táto krížová cesta chce nastaviť zrkadlo každému z nás, pretože v nej máme pripomenutú ponuku Boha cez jeho Cirkev, ktorá ukazuje cestu života podľa Božieho plánu. Ak ponúknuté myšlienky každý osobne prehodnotí, dostane jasnú odpoveď na to, či Boh zohráva v jeho živote dôležitú úlohu alebo všetko už vzal do svojich rúk a o všetkom rozhoduje sám. Odporúčanie – aby Boh hral najdôležitejšiu úlohu v našom živote

– nie je návodom k úteku od zodpovednosti v jednotlivých situáciách života, ale je povzbudením, ako sa vždy najskôr postaviť pred Boha a až potom konať.

Ak v krížovej ceste kladieme dôraz na krst, ktorým sa všetko začalo, znova sme pri zdôvodnení počiatku: Krst si nevymyslel človek, krst je od Boha! (porov. Mt 28,19) Boh – Stvoriteľ, Vykupiteľ a Posvätitel' v nás cez krst tvorí nový život a tento život posilňuje ďalšími sviatosťami. Boh každou sviatosťou tvorí v nás nové bohatstvo a perspektívu života. Teda Boh, ktorý stvoril všetko na počiatku, je ten istý Boh, ktorý v krste stvoril v nás nový život a tvorí ho cez každú sviatosť zverenú do starostlivosti Cirkvi.

Veríš tomu, že Boh je náš Stvoriteľ a nie je múdre žiť svoj život bez neho? Ak veríme, ak sme prijali, že Boh je náš Stvoriteľ, pomodlíme sa teraz krížovú cestu, aby sme ešte lepšie porozumeli, že sme vykúpení a za akú cenu. Na začiatku krížovej cesty odporúčam pomaly sa pomodliť Vyznanie viery Verím v Boha“, ktoré je pre nás aj modlitbou. Pri slovách „(Verím) Stvoriteľa neba i zeme“ urobme pauzu a pripomeňme si, čo sme doteraz povedali. Odteraz sa Vyznanie viery modlievajte nielen v kostole, ale častejšie aj v súkromí, a pomaly. Tak si obnovujeme aj svoje krstné sľuby.

Pomaly vyslovujeme dvanásť článkov našej viery a nájdime odvahu osobne si odpovedať, ktorému článku viery už nerozumiem alebo neverím a čo urobím, aby sa to napravilo. Aj krížová cesta nie je divadelným predstavením, ale prežívaním dejín spásy, ktoré začali stvorením, pokračovali prípravou na „plnosť času“ a cez Pánovu smrť na Golgote a jeho zmŕtvychvstanie neustále smerujú k novým Turícam, ktoré denne prežívame, ak sa otvárame pôsobeniu Ducha Svätého.

Verím v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, i v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny, trpel za vlády Poncia Piláta, bol ukrižovaný, umrel a bol pochovaný; zostúpil k zosnulým, tretieho dňa vstal z mŕtvych, vystúpil na nebesia, sedí po pravici Boha Otca všemohúceho. Odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. Verím v Ducha Svätého, v svätú Cirkev katolícku, v spoločenstvo svätých, v odpustenie hriechov, vo vzkriesenie tela a v život večný. Amen.

ÚVOD II.

KRSTOM NIČ NESKONČILO, TREBA POKRAČOVAŤ

Pri našom krste sa všetko začalo. Ak sme boli pokrstení ako deti, zvlášť rodičia a krstní rodičia boli postavení do pozície stáleho rozhodovania podľa Knihy Deuteronomium: „Hľa, dnes som predložil pred teba život i šťastie a smrť i nešťastie... Vyvoľ si život, aby si zostal nažive ty aj tvoje potomstvo“ (porov. Dt 30,15.19). Ide tu o duchovný život, o jeho zveľádovanie alebo takmer totálne utlmenie. Postupne zodpovednosť za rozhodnutia o vlastnom rozvíjaní duchovného života preberal každý na seba. Je však možné, že k vedomému rozhodnutiu ani nemuselo dôjsť, lebo ako sa ľudovo povie: „všetko skončilo skôr ako sa začalo.“ V prípade krstu, ktorý znamená začiatok cesty duchovného života, sa po krste v ničom duchovnom nepokračovalo. Možno ešte prišli ďalšie sviatosti: prvá svätá spoveď, prvé sväté prijímanie, birmovka – ale tá už mohla byť aj „slávnostnou rozlúčkou“ s Cirkvou. Už sa ani neprejavil záujem o sviatosťné manželstvo v katolíckom kostole. Vnútorne rozporuplné je aj tvrdenie pokrsteného človeka s červenou šnúrkou na ruke, že je to bezpečná ochrana pred zlým duchom. Verí taký človek naozaj Trojjedinému Bohu, v ktorého mene bol pokrstený? A koľké magické prvky sú ešte dôležitejšie ako Božia milosť?

Boli teda sviatosti krstu, zmierenia, Eucharistie, birmovania... prijaté zbytočne? Tu by bolo vhodné pripomenúť príbeh o zakopanom talente a následnom zodpovedaní sa toho človeka, ktorý nekonal, čo mal a mohol (porov. Mt 25,24-30). Nie nadarmo na začiatku svätej omše vkladáme do vyznania hriechov: „a zanedbávaním dobrého“, čo patrí aj do vyznania hriechov pri svätej spovedi. Koľko dobra pre seba a pre iných, najmä najbližších, sme mohli vykonať a nestalo sa! Keď raz budeme stáť pred večným Sudcom, budeme súdení nielen za to, čím sme sa previnili, ale aj za to, čo sme mohli, či boli povinní urobiť a neurobili sme.

Vari v bežnom živote je to inak? Extrémnym príkladom môže byť požiar. Vari ho treba hasiť až keď príde príkaz? Napríklad múdri rodičia vedú svoje deti k tomu, aby považovali za normálne postarať sa o poriadok okolo seba.

Aj keď sa dnes v značnej miere presadila túžba silného pragmatizmu, teda po každej výzve prichádza otázka: „a čo z toho budem mať?“, predsa ochota rozvíjať nezištne osobné talenty modeluje šľachetných ľudí. Čím bude viac šľachetných ľudí, ľudí dobrej vôle, tým menej nepokoja bude v nás i okolo nás. A čím bude viac takýchto nezištých svedkov viery, ktorí čerpajú životnú energiu zo sviatostného života, tým viac požehnaní budú zvolávať na prostredie, v ktorom žijú. Teda aj život prežívaný praktizovaním sviatostného života je o čistej radosť, ktorú dnešný svet veľmi potrebuje. Všetci sa stíšme a každý uvažujme o Ježišovi i svojom živote.

1. zastavenie – Ježiš je odsúdený na smrť, my sme v krste obdarovaní hojnosťou života

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Ježiš prišiel na svet s jasnou ponukou pre každého človeka, ktorú vyjadril v podobenstve o dobrom pastierovi: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10,10).

V čase, keď veľa ľudí hladuje i umiera od hladu, sa tiež veľa ľudí oddáva konzumizmu a pôžitkárstvu. Ani jeden ani druhý extrém nie je správny. Starozákonná Kniha prísloví vyslovuje prosbu o dôstojný ľudský život: „Nedávaj mi ani chudobu, ani bohatstvo, udeľ mi (vždy iba toľko, koľko) potrebujem na živobytie.“ (Prísl 30,8).

Lenže často sa zabúda na potrebu duchovného bohatstva človeka. Keď Ježiš hovorí o „hojnosti života“, má na mysli zvlášť duchovné obohatenie človeka. Preto si dobre všimnime začiatok jeho verejného vystúpenia. Prichádza k Jordánu, aby sa nechal pokrstiť. Ján Krstiteľ je v pomykove, pretože si jasne uvedomuje, že to on by mal prijať krst od Ježiša. V Ježišovej odpovedi Jánovi: „Len to nechaj, lebo sa patrí, aby sme splnili všetko, čo je spravodlivé“ (Mt 3,15), aj my môžeme jasne vyrozumiť, ako je dôležité a spravodlivé začať svoj život a životné pôsobenie krstom. Tak ho začal aj Ježiš.

Často uvažujeme o svojom krste a jeho dôležitosti a vždy si opakujeme slová sv. Jána Pavla II., ktoré vyslovil v rodných Wadoviciach v kostole pri krstiteľnici – na mieste svojho krstu: „Tu sa to všetko začalo!“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

2. zastavenie – Ježiš prijíma kríž, my Otcovu lásku

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Ježiš po odsúdení berie na svoje plecia kríž. My po prijatí krstu počujeme výrok Boha Otca: „Ty si môj milovaný syn (dcéra), v tebe mám zaľúbenie“ (porov. Mt 3,17). Boh vo svojej láske k nám krstom ničí v nás trest vyhnania z raja, v ktorom sme sa všetci narodili pre hriech prarodičov Adama a Evy. Preto ho voláme dedičným hriechom. Nebyť nekonečnej Božej lásky, všetko by zostalo po starom. Ale aj teraz Boh rešpektuje slobodu človeka. Človek sa môže rozhodnúť, a to aj tak, že Božiu lásku cez sviatosť krstu neprijme. Krst odmietne a bude ho považovať za zbytočný. Ako je veľmi dôležité prebudiť najskôr v sebe a potom v našich rodinách záujem o duchovné veci! Veľa hovoriť o dôležitosti Božieho života v nás, v zameraní na večný život, o ktorom sv. Pavol napísal: „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“ (1 Kor 2,9). Avšak tento lákavý opis večnej odmeny dokáže prijať iba človek, ktorý uverí. Preto prosme Pána spolu s apoštolmi: „Daj nám väčšiu vieru!“ (Lk 17,5), „aby sme uverili v jeho lásku“ (porov. 1 Jn 4,16), aby sme sviatosť krstu nepovažovali za jednorazový a ukončený úkon, ale za začiatok nášho života v Božej láske. Veď všetci pokrstení sme Bohom milovaní synovia a dcéry (porov. 1 Jn 3,1).

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

3. zastavenie – Ježiš prvýkrát padá pod krížom a my sme krstom skončili?

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Je túžbou Cirkvi i zodpovedných odborníkov, aby dieťa od okamihu počatia bolo svojimi rodičmi milované, očakávané s radosťou a prijaté do tepla rodinného objatia. Odborníci na výchovu zdôrazňujú dôležitosť vývoja a rozvoja človeka pred narodením a po narodení v prvých šiestich, a hlavne v prvých troch rokoch života. V tomto období sa formuje citový i duchovný život každého jedinca. Všetko nadobudnuté alebo zanedbané v prvých rokoch života pôjde s človekom počas celého života. Tak ako nemožno odkladať rozprávanie s dieťaťom v rodnom jazyku a výchovu k základným návykom (zručností, slušnosti, ...), tak nemožno odkladať ani krst a náboženskú výchovu. Treba začať čo najskôr.

Aj bez uvedených odborných poznatkov bol tento čas výchovy detí v rodinách veriacich rodičov napĺňaný celkom prirodzene. Dieťa bolo od počiatku zapájané do rodinných pobožností a poznalo všetky základné modlitby. Jasne môžeme povedať, že krstom sa všetko neskončilo, ale krst mal svoje pokračovanie v prirodzenej náboženskej atmosfére rodiny.

Dieťa, ktoré sa neskôr pripravovalo na prvú svätú spoveď a prvé sväté prijímanie, už vlastne bolo dávno pripravené na ďalšie sviatostné stretnutie s Ježišom. Ako veľmi by bolo dobré, keby sa táto prax naplno obnovila v našich rodinách. Lebo krst nie je prvé „možné“ ukončenie života vo viere, ale krst otvára a začína obdobie veľmi dôležitého kladenia základov viery a praxe náboženských návykov.

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

4. zastavenie – Ježiš sa stretne so svojou Mamou, ktorá sa chce stretávať aj s nami

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Každé dieťa sa vždy rado stretne so svojou mamou. A vari sa každá mama tiež neteší na stretnutie so svojím dieťaťom? Pri tomto zastavení krížovej cesty vnímame aké je bolestné stretnutie Panny Márie s Ježišom, no aj napriek tomu sú Mária i Ježiš zaň vďační.

V rodinách, kde sa praktizuje viera, je celkom bežné, že tak, ako dieťa vysloví prvé slovo „mama“, sa tiež od začiatku upriamuje jeho pozornosť na obrázok Panny Márie. A tak aj v duchovnom rozmere sa rozvíja nádherný vzťah medzi dieťaťom a Pannou Máriou.

Všimnime si, že pri troch veľkých a Cirkvou uznaných zjaveniach sa Panna Mária zjavila deťom: v Lurdoch Bernadete; vo Fatime Hyacinte, Františkovi a Lucii a v La Salette Maximovi a Melánii. Čo však v tejto súvislosti upúta ešte viac je to, ako tieto nevzdelané deti dokázali prijať a porozumieť dôležitosť posolstva pre celé ľudstvo. Tu sa veľmi potvrdzujú Ježišove slová, že „deťom patrí nebeské kráľovstvo“ (porov. Mt 19,14). Odkazom Fatimy je aj výzva našej Mamy Panny Márie modliť sa ruženec. Malo by byť celkom prirodzené, aby každý pokrstený a pobirmovaný sa denne modlil svätý ruženec.

Nech aj tieto zjavenia povzbudzujú zodpovedných veriacich rodičov, aby čo najskôr začali viesť svoje deti k mariánskej úcte. Lebo tak ich vedú k Mame nás všetkých, ktorá chce, aby sme sa s ňou vždy radi stretávali. Nech je teda normálne, že pokrstené dieťa sa modlí mariánske

modlitby, s rodičmi slávi mariánske sviatky a púte a vniká aj do tajomstiev posvätného ruženca.

Zasväťme naše deti i našich drahých Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie a robme tak často – modlitbou 3x Zdravas Mária; na konci zvolajme: „Bez hriechu počatá Panna Mária, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame!“ (Môžeme tiež dodať: „aj za tých, ktorí sa k tebe neutiekajú“.)

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

5. zastavenie – Šimon pomáha Ježišovi niesť kríž, pokrstnému majú pomáhať na ceste viery najmä rodičia a krstní rodičia

*Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Neexistuje mocnejšia ochrana pre každého pokrstného, ako ochrana Panny Márie. Je veľmi užitočné, aby dieťa spoznávalo aj mimoriadnu ochranu anjelov strážcov, čo im môže pripomínať ich obraz nad postieľkou. Veriaci rodičia s rozvahou vyberú krstné a neskôr pomôžu vybrať aj birmovné meno svojmu dieťaťu, lebo tak získavajú ďalšieho ochrancu, ale aj orodovníka v nebi pre svoje dieťa. Postupne primeraným spôsobom oboznámia svoje deti so životom ich krstných patrónov, ale aj ďalších svätých. Aj týmto spôsobom pomáhajú prekonať ponuky rôznych amuletov (červených šnúrok na rukách), magických úkonov či nerozvážne nasledovanie nevyzretých „celebrít“.

To je veľmi zodpovedná úloha pomoci a ochrany, ktorú majú plniť rodičia a krstní rodičia a ktorej účinnosť bude závisieť od ich životného svedectva. Lahostajnosť v živote viery rodičov a krstných rodičov býva často dôvodom ešte väčšej ľahostajnosti vo viere ich detí. Zodpovedne treba postupovať aj pri výbere krstných a birmovných rodičov.

Rodičia sú stále prvými svedkami viery pre svoje deti, k čomu sa zaviazali pri ich krste. Každý rodič nech sa pýta sám seba, koľko času venuje svojej rodine a jej duchovnému dobru, zvlášť v nedeľu a v prikázaný sviatok, alebo či sa aj vtedy necháva pohltiť len pracovnými a rekreačnými aktivitami.

Ako veľmi a veľa treba prosiť a modliť sa za naše rodiny a rodičov, aby boli pomáhajúcimi a svedčiacimi „Šimonmi“ života a odovzdávania viery pre svoje deti. Ako veľmi a veľa sa rodičom treba modliť za ich deti, aby raz, keď ich na zemi rozdelí smrť – sa neskôr stretli v nebi, a aby tam nikto z rodiny nechýbal.

Pomodlime sa so všetkými rodičmi za ich deti modlitbu, ktorú sa modlili pri krste: „Bože, žehnaj naše dieťa, aby jeho život bol tebe na slávu, jemu na spásu, nám na radosť a svetu na osoh.“

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

6. zastavenie – Kristova tvár na Veronikinej šatke, nezmazateľný znak krstu v našej duši

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Záujem o „Veronikinu šatku“ alebo o Turínske plátno je stále veľký. Ale aj tieto vzácnosti, ako aj všetky dôležité pečate alebo znaky hodností či príslušnosti (insígnie), raz prestanú existovať. Pečať krstu – to je pečať Boha v duši človeka, tá už v duši bude po celú večnosť! Nezmazateľnú pečať dostávame aj pri birmovke a vysvätení, pri prijatí sviatosti kňazstva. Buď budú tieto pečate ozdobou v nebi, alebo hanbou v zatratení. Buď budú svedčiť o využitej šanci, ktorú sme dostali od Boha, alebo budú svedčiť o všetkých premárnených daroch, ktoré nám dával už od nášho narodenia a krstu. Každý pokrstený a pobirmovaný (vysvätený) má v duši tento rovnaký a nezniteľný znak. Keď sme takto rovnako označení, tak je logické, že to z nás vytvára jednu obrovskú duchovnú rodinu povolanú v jednote oslavovať Boha a robiť si navzájom dobre. Avšak nie je vôbec zriedkavé, že medzi pokrstenými je veľa zla, ba národy rovnakého krstu vedú proti sebe vojnu. Aj v takej situácii vyslovme logické slová nádeje: Ak by sme si viac uvedomili, koľko ľudí je pokrstených v našej krajine i na celom svete a keby každý pokrstený bral vážne záväzky krstu a podľa nich žil, a ešte viac by rešpektoval, že krst je dôležitejší ako jazyk, ktorým hovoríme – potom by bol pokoj v našej vlasti i všade vo svete. Je to znova o poslaní nás pokrstených v tomto svete.

Možno by bolo treba viac prežívať, aby pokrstení a pobirmovaní, ktorí sú pozvaní k spoločnej oslave Boha a k ľudskej vzájomnosti, sa všetci spoločne stretávali na bohoslužbách, často prijímali Eucharistiu ako viditeľný znak jednoty, spoločne sa modlili..., a tak sa stále viac stávali ľuďmi dobrej vôle, pre ktorých pri Ježišovom narodení vyprosovali anjeli pokoj (porov. Lk 2,14). To je znova prisľúbenie neba. Ale ak naše kostoly „zívajú“ prázdnotou, lebo aj pokrstené duše sú dosť „prázdne“..., môže na nás zostupovať hojné Božie požehnanie?

Nepomôže nám len konštatovanie alebo bedákanie nad tým, ako sa zhoršili medziľudské vzťahy. Všetci pokrstení prejavme túžbu byť stále viac ľuďmi dobrej vôle a svet sa začne meniť. Každý začnime od seba...

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

7. zastavenie – Neuháňajte Ducha Svätého

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Pri Ježišovom krste v Jordáne zostupoval Duch Svätý na Ježiša v podobe holubice (porov. Mt 3,16). Už v krste prijímajú pokrstení aj množstvo darov Ducha Svätého. Avšak keď sv. Pavol prišiel do Efezu a našiel tam pokrstených Jánovým krstom, pokrstil ich Ježišovým krstom a pobirmoval. Prijatím sviatostnej milosti Ducha Svätého začali veriaci rozprávať rozličnými jazykmi a prorokovať (porov. Sk 19,1-6). Skutky apoštolov hovoria, ako aj samotní apoštoli konali obdivuhodné veci práve mocou Ducha Svätého, lebo dary Ducha sú rozličné (porov. 1 Kor 12,1-13) a veľmi mocné. Preto sv. Pavol aj varoval: „Nezarmucujte Svätého Božieho Ducha, v ktorom ste označení pečaťou na deň vykúpenia“ (Ef 4,30), čím vyzýval na spoluprácu veriacich s Duchom Svätým.

Lebo ovocím Ducha je, ako to krásne napísal sv. Pavol: „láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotá, vernosť, miernosť, zdržanlivosť“ (Gal 5,22). Verím, že tu nikto nebude namietat, že tieto dary vplývajú pozitívne na medziľudské vzťahy. Ale ak sme v sebe „uhasili“

ochotu spolupracovať s Duchom Svätým, potom sa nečudujeme, že naše vzťahy nie sú dobré. Lebo vymenované šľachetné prejavy ľudskosti nie sú výsledkom ľudských cvičení, ale sú ovocím Božieho Ducha.

Ak teda tí, ktorí prekonali pokušenie nedať sa pokrstiť a krst prijali, potom sú v dvoch pokušeniach – už neprijat' sviatosť birmovania, alebo využiť slávnosť vyslúženia tejto sviatosti ako oficiálne ukončenie svojho vzťahu s Bohom a Cirkvou. Aj keď si možno budú nahovárať, že ešte v Boha veria.

Ktovie, či práve citované slová sv. Pavla z Listu Galat'anom nie sú jasným ukazovateľom, akého „ducha“ má človek v sebe, akým „duchom“ sa riadi. Sv. Pavol opísal správanie tých, ktorí sa neriadia Božím Duchom, ale sa oddali skutkom tela. O tých píše: „Skutky tela sú zjavné: je to smilstvo, nečistota, chlipnosť, modloslužba, čary, nepriateľstvá, sváry, žiarlivosť, hnevy, zvady, rozbroje, rozkoly, závisť, opilstvo, hýrenie a im podobné“ (Gal 5,19-21).

To vlastne dosvedčuje, že takto potom prichádza v živote človeka jeden pád za druhým, z ktorých už nie je tak ľahko zdvihnúť sa, ba človek už ani veľakrát nechce a ospravedľuje sa: „veď všetci tak žijú!“

Nedôvera voči pomoci Ducha Svätého je hriechom proti Duchu Svätému, čo je tvrdohlavé odmietanie obrátiť sa a uveriť v lásku Boha. Ježiš zdôraznil, že tento hriech „nebude odpustený ani v tomto veku, ani v budúcom“ (porov. Mt 12,32). Takto žiť znamená brať svoju večnosť veľmi ľahkovážne. Ale to je znova o viere, preto prosíme: „Pane, posilni nám vieru“ (porov. Lk 17,5), aby sme povstali aj z pádu, v ktorom spochybňujeme alebo ignorujeme dôležitú pomoc Ducha Svätého.

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

8. zastavenie – Nad kým vlastne treba plakať?

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Keď sv. Ján Pavol II. položil v jednej krajine otázku: „Čo ste urobili so svojím krstom?“, nevzbudil si veľké sympatie, skôr naopak. Ktovie, či by dnes takto položená otázka – osobe, alebo pôvodne kresťanskej krajine – už nešla do „vetra“.

Ježiš sa nebál usmerniť ženy, aby ich plač nešiel „do vetra“. Predsa – nie on sám si spôsobil bolesť krížovej cesty, ale boli to deti plačúcich matiek, ktoré mu spôsobovali bolesť? Ťažko je súdiť spätne, ale ktovie, či tieto ženy nemali najskôr zaplakať nad sebou, veď nevedno či spolu so svojimi mužmi neurobili oni chyby vo výchove. Bolo by ľahké ich súdiť, ale buďme opatrní, lebo nepoznáme všetky okolnosti z ich života. A predsa jeden plač matiek môže byť oprávnený. Je to plač v srdciach matiek, ktoré dali život viacerým deťom, no mnohí z rodiny i spomedzi veriacich sa dívajú na nich pohrdlivo. Nech Pán hojne požehná tieto bolestné slzy obetavých matiek početných rodín a Ježišove slová pokarhania nech oslovia znevažujúcich úprimné materstvo.

Ježiš si mohol dovoliť napomínať nielen, že poznal situáciu, ale aj preto, aby každého znova vyzval začať si spytovať svedomie, odhaliť pravdu o sebe a začať konať pokánie od seba. Predsa, ak dnes vidíme, že pokrstení a pobirmovaní sa nám vytratilí, alebo vytrácajú z kostolov, lebo už oveľa skôr prestali praktizovať vieru, sú na vine len oni sami? Nie sú vinní niektorí z predchádzajúcej rodinnej generácie, ktorí prestali byť verní krstným, birmovným

a možno aj manželským sľubom, a tak sa už v rodine viera oslabovala, až napokon stratila? Nezačalo sa všetko tak, že v rodine prestala účasť na bohoslužbách, na modlitbe, na sviatostnom živote, lebo sa ľudia napríklad nechceli rozlúčiť s niektorým konkrétnym hriechom?

Avšak je potešiteľné, keď si birmovanci uvedomia, že sú viac včlenení do farského spoločenstva aj svojou službou. Napr. počas prípravy sa aktívne zapájali do svätých omší a pobožností (adorácie, modlitba svätého ruženca, krížová cesta...), zúčastňovali sa stretiek, a tak mali možnosť hlbšieho stretnutia s Bohom. Ale prevzali na seba aj starosť o upratovanie a výzdobu v kostole a v jeho okolí. Mali tiež možnosť spoznať, aké dôležité sú pravidelné finančné príspevky na chod kostola a farnosti. Kiež by im to vydržalo po celý život.

Cestu obnovy života našej viery začnime dôvernou modlitbou k Duchu Svätému: „Nech zostúpi Duch Svätý a obnoví tvár zeme, tejto zeme!“ Tak sa ju pomodlil sv. Ján Pavol II. vo Varšave a začali sa diať zmeny. Dnes znova potrebujeme obnovu nás samých, našich rodín i celej krajiny. Potrebujeme rodičov a krstných rodičov, ktorí s odvahou i láskou napomenú svoje deti keď žijú v hriechu, aby aj sami svojim mlčaním nemali účasť na ich hriechu (čo nazývame cudzie hriechy), veď všetkým má ísť aj o večný život. Často prosme v priebehu dňa: „Duchu Svätý, obnov nás!“ a k prosbe pridajme aj skutky pokánia za osobné zlyhania.

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

9. zastavenie – Prijat' Božiu milosť, alebo radšej žiť v hriechu?

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Postupne, ako by mali v živote pokrstených pribúdať aj ďalšie sviatosti – sviatosť zmierenia, Eucharistia a sviatosť birmovania, často počet záujemcov o ne redne. Veľmi viditeľné je to pri ochote prijať sviatosť manželstva. Ak v pokrstených a pobirmovaných slabla táto sviatostná hrdosť, často už aj pre vlúdnenie sa hriechu do ich života, sviatostné zjednotenie sa v manželstve sa až tak „nenosí“. Je to znova signál vyslaný Bohu: „My, Bože, si v našom zväzku vystačíme aj bez teba! Nepotrebujeme nijaký papier!“

Tento pád nezáujmu o Božie požehnanie pre pár žijúci spolu, je už značne rozšírený, s dôsledkami nestálosti a nerodiach sa detí. Tento životný štýl neveští nič dobré pre budúcnosť. Takýmto štýlom života žila napr. Rímska ríša a nebyť rozmáhajúceho sa kresťanstva, celá kultúra by bola úplne zanikla. Bola to sila kresťanských rodín a vzťahov, aj za cenu mnohých mučeníkov, ktorá vniesla obnovu a novú nádej do bývalého impéria.

Aj dnes sú živou nádejou kresťanské rodiny, ktoré neraz napriek opovrhnutiu – dokonca aj z príbuzenského prostredia – stávajú sa možno nie veľkými, ale vitálnymi bunkami spoločnosti. Je krásne a povzbudzujúce vidieť mladé páry, ktoré sa v plnej dôvere otvárajú napríklad teológii rodiny sv. Jána Pavla II. To je nová nádej pozviechania sa z pádu rodiny, ktorá znova svedčí, čo dokáže Božia pomoc, keď sa jedná o znova posilnenie rodiny. Ježiš, Mária, Jozef – ochraňujte naše rodiny a všetkých, ktorí sa rozhodli prijať sviatostné manželstvo v plnej dôvere, a neistým dodajte odvalu k manželstvu.

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

10. zastavenie – Uverit' v Božiu silu sviatostí

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojim krížom vykúpil svet.

„Kráľ je nahý“ – poznáme tento príbeh. Keď Ježiša vyzliekli zo šiat, šlo o poníženie jeho ľudskej dôstojnosti. Dnes sa nahota predáva a preferuje, no spomenutý príbeh o nahom kráľovi akoby nám chcel pripomenúť, ako suverénne sa tvárime v každej životnej situácii – mnohí sú vyškolení na pohotovú odpoveď na všetky otázky, ale v podstate je dnešný človek veľmi „ nahý“ t.j. zraniteľný. Často nemá za sebou pevné zázemie, a ak ho má, nevie dokedy. V priebehu dejín sa zrodilo veľa predstáv ideálneho človeka, avšak čas preveril, aké boli falošné a spôsobili veľa nešťastia. Napr. každý totalitný režim mal vypracovaný obraz človeka, ale jeho samotní tvorcovia často skončili „pod gilotínou“. Človek nie je ani produktom ekonomiky; nie je ani ten, ktorý je úplne ovládnutý vášňami, lebo taká je údajne jeho prirodzenosť. Prinesie dnešná „diktatúra relativizmu“ (Benedikt XVI.) a liberalizmu sľúbené ovocie šťastia pre človeka?

Sv. Ján Pavol II. sa vyjadril jasne: „Človeka nemožno pochopiť bez Krista.“ Za pápežovým tvrdením automaticky prichádza protitázka dnešného človeka: „A kto je vlastne ten Kristus...?“ Ale otázku: „Za koho ma pokladáte?...“ (porov. Mk 8,29), položil aj Kristus a tá otázka je tu stále. Odpovede vtedy i teraz boli a sú rôzne. Silným meradlom pravdy o Kristovi bolo vyznanie viery pohanského stotníka na Golgote: „On bol naozaj Boží syn“ (Mt 27,54).

Aj pri vysluhovaní sviatosti krstu rodičia a krstní rodičia vyznávajú vieru. Je to len opakovanie slov, alebo osobné vyznanie viery? Pri opýtaní ľudí, či sú veriaci, ešte mnohí odpovedajú, že áno. Keď im však povieme, že aj zlí duchovia vedia, že Boh existuje, zostanú zneistení. Otázku azda treba upresniť: „Veríš naozaj, že Kristus je Boží Syn, ktorý pre náš večný život zomrel a vstal zmŕtvych?“ A ďalej: „Veríš Bohu vo všetkých svojich životných situáciách? Veríš naozaj v silu a potrebu Božieho života, ktorú človek prijíma v krste a v ďalších sviatostiach?“ Lebo Ježiš má naporúdzi ešte jednu dôležitú otázku: „Nájde Syn človeka vieru na svete pri svojom druhom príchode?“ (porov. Lk 18,8). Túto otázku by sme mohli upraviť takto: „Vidí Ježiš vieru v srdciach tých, ktorí žiadajú o krst svojho dieťaťa?“ To sú otázky, ktoré postupne a celkom obnažujú pravdivý obraz (nahotu) viery každého človeka. Ale len keď si pripustíme pravdu o sebe, môže začať obnova našej viery.

„Pane, posilni nám vieru!“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

11. zastavenie – Slobodne a zodpovedne sa rozhodnúť a vytrvať až do konca

Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojim krížom vykúpil svet.

Ježiš prijal v plnej slobode, odovzdanosti a zodpovednosti na svoje plecia kríž, ako aj všetko, čo s nesením kríža súviselo. Úplné a viditeľné spojenie s krížom potvrdzuje jeho pribitie na kríž. Takto je s krížom dokonale zjednotený a ani po vzpriamení kríža z neho nezostupuje.

Dal príklad všetkým svojim nasledovníkom: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9,23). Tým nasledovaním Ježiša na krížovej ceste býva voľba životnej cesty v slobode a zodpovednosti a vytrvanie na nej. Pre muža a ženu v manželstve platí: „Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje“ (porov. Mt 19,6). Pre vysvätených služobníkov Pána, zasvätených mužov a ženy je stanovené: „Kto položí ruku na

pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo“ (Lk 9,62). Krásny životný príklad dávajú aj tí, ktorí neboli povolani na jednu alebo druhú životnú cestu, ale žijú čestne, pred tvárou Pána, a konajú veľa šľachetných skutkov vo svojej rodine a v prostredí, v ktorom žijú. Pre všetkých platí: „Kto vytrvá do konca, bude spasený“ (Mt 24,13).

Voľba životného povolania je plnšie rozvinutie krstného a birmovného povolania. Ak krstom všetko začalo, vo voľbe životného povolania sa obdržané dary majú neustále rozvíjať.

Ak by sme si poslúžili prirovnaním, povieme to takto: krst je koreň stromu, z ktorého má postupne vyrásť kmeň, konáre, lístie a napokon ovocie. Teda: ak koreň zostane len koreňom a nerozvinie sa, nie je z neho osov. Ak sa ostane len pri prijatí krstu a Boží život sa v človekovi nerozvíja prijímaním Božieho slova, ďalších sviatostí, výchovou vo viere, prípadné konáre, ktoré by vyrástli, ostanú suché, nie sú na nič súčasťou, len do ohňa: „Každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa“ (Mt 7,19). A ak sa pre zanedbanú vytrvalosť neukáže ovocie, je to potom ako s neplodným figovníkom, ktorý treba vyťať (porov. Lk 13,6-7). Aj športovec, ktorý vybehne na ihrisko, musí celý vyhradený čas venovať hre, aby neprišiel o víťazstvo možno v poslednej minúte.

Ešte raz si pripomeňme: „Kto vytrvá dokonca, ten bude spasený!“

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

12. zastavenie – Pripraviť sa na smrť a žiť naveky

*Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečím ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Áký význam má krst, keď aj tak umrieme? Krst aj pri umieraní človeka má obrovský význam. Smrť je v závere nášho pozemského života, ale ako sa modlíme v zádušnej prefácii: „život sa neodníma iba mení“, obrazne povedané – smrťou prejdeme akoby „lávku“ na druhý breh potoka, na ktorom pokračuje život, ale už bez konca.

Vo chvíli smrti sa znova ukáže sila krstu, ktorý nám dovoľoval rozvíjať Boží život v nás prijímaním sviatostí v spoločenstve Cirkvi. Ako sme využívali túto Božiu ponuku v spolupráci s jeho milosťou – to bude rozhodujúce pre celú našu večnosť. My nevbhne ani do neba športovcov, umelcov, kominárov, murárov..., a tak podobne, lebo také „neba“ neexistujú! Existuje len jedno nebo, ktoré nám Ježiš Kristus otvoril svojou smrťou na kríži a zmŕtvychvstaním.

Na druhej strane života nás bude čakať Ježiš. Keď nás počas nášho života sprevádzal ako plný milosrdenstva a neustále nás pozýval k sebe slovami: „Podťe ku mne všetci“ (Mt 11,28), teraz nás bude čakať ako večný Sudca, ktorý nám pripomenie, že kto prichádzal k nemu „a vyznával ho pred ľuďmi, toho aj on vyzná pred svojím Otcem, ktorý je na nebesiach“ (porov. Mt 10,32).

Dokonca nám môže povedať: Keď som umieral na kríži, dvaja lotri vedľa mňa mali možnosť oľutovať svoj nedobrý život alebo sa mi vysmiať a odmietnuť moju ponuku odpustenia. Jeden z dvoch (polovica) ponuku prijal a ešte v ten deň bol so mnou v raji. Druhý sa mi vysmiať a ponuku odmietol!

Aj každý pokrstený, v čase, keď sa zhorší jeho zdravotný stav (teda nečakať do upadnutia do bezvedomia, hoci aj vtedy treba volať kňaza), môže si zavolať kňaza, oľutovať hriechy celého života, vyspovedať sa, prijať sviatosť pomazania chorých a Eucharistiu, a tak sa v plnej dôvere zveriť do objatia Božieho milosrdenstva. Aké veľmi dôležité je prijatie týchto sviatostí pre

umierajúceho pokrsteného človeka! Ich úprimné prijatie má dôsledky pre celú večnosť! Ak človek celý život túžil odísť z tohto sveta zmierený s Bohom prijatím spomenutých sviatostí, takmer vždy sa to splní. Najmä ak pokrstený praktizoval v živote niektorú z pobožností, s ktorou je spojené prisľúbenie nezomrieť bez kňaza a vyslúženia sviatostí umierajúcich (napr. úcta k Najsvätejšiemu Srdcu a Deväť prvých piatkov; alebo pobožnosť Piatich prvých sobôt...) Ak by však nastala situácia, že kňaz by nemohol prísť ku chorému, chorý nech si vzbudí ľútosť nad všetkými hriechmi života a Boh sa vo svojom milosrdenstve už postará, aby tam, kde v tej chvíli nemohla prísť sviatosť, aby prišla milosť odpustenia.

Iba v Ježišovi, a „v nikom inom niet spásy“ (Sk 4,12). Darmo budú titulky v médiách hovoriť o niečom inom. Vezme, aké veľmi potrebné a dôležité je modliť sa za nerozhodného človeka odmietajúceho prijať sviatostné zmierenie sa s Bohom, v rozhodujúcej chvíli jeho prechodu do večnosti. Pamätajme na prisľúbenia dané – v modlitbe k sv. Jozefovi za dobrú smrť; k Panne Márii a pri modlitbe Korunky Božieho milosrdenstva za umierajúcich hoc aj na diaľku. Pamätajme znova a znova, že Ježiš na kríži každého z nás odkázal do starostlivej opatery svojej Mamy, keď cez Jána nám povedal: „Hľa, tvoja matka!“ (Jn 19,27). A tak pri modlitbe „Zdravas Mária“ sa zvlášť zastavme a stíšme pri slovách „pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej.“ Tieto slová modlitby môžu byť raz rozhodujúce o našej večnosti. Pán Ježiš nám však Pannu Máriu odporúčal ako našu Mamu pre celý život, nielen pre jeho záver. Preto pravá mariánska úcta patrí k životu veriaceho človeka celkom prirodzene.

Nepodceňujme staré príslovie: „Aký život, taká smrť; aká smrť, taká večnosť!“ Ďakujme Bohu, že hoci sme nedobre žili svoj život, ešte aj v poslednej chvíli sa úprimnou ľútosťou môžeme zachrániť pre večnosť. Ale určite sa z ľahostajnosti voči Bohu a večnému životu na túto chvíľu opovážlivo nespoliehajte, keď už teraz vieme, ako máme žiť, aby sme mali dobrú smrť a šťastnú večnosť.

Denne pred spaním sa pomodlime modlitbu ľútosti za svoje hriechy. To nás môže zachrániť, keby sme v noci náhle zomreli.

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

13. zastavenie – Naša pomoc dušiam v očistci

*Klaniam sa ti, Kriste, a dobrorečím ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Keď sv. Monika umierala mimo vlasti, sv. Augustín sa spolu s bratom trápili, ako ju pochovať v domovine, veď vtedy to nebolo jednoduché. Monika to vyriešila takto: „Nie je dôležité, kde ma pochováte, hlavne, pamätajte na mňa pri oltári.“

Odporúčanie sv. Moniky je veľmi dôležité aj po smrti našich blízkych, ktorí keby sa obrátili hoci na poslednú chvíľu a sú zachránení pre večnosť, na vstup do neba sa musia pravdepodobne pripraviť v očistci. Táto príprava býva značne bolestná, nakoľko očistcové muky sú porovnateľné s pekelnými. Rozdiel je v tom, že pekelné muky pre zavrnutých už nikdy neskončia, sú večné. Dušiam v očistci môžeme vyprosiť svätými omšami, modlitbami a obetami skrátenie ich utrpenia. Totiž za spáchané hriechy prichádzajú aj tresty, ktoré sa v plnej miere neodpúšťajú ani pri svätej spovedi. Všetky hriechy áno. Preto sa žijúcemu človeku udeľuje pokánie, ktorým sa očisťuje aj od trestov za hriechy. Náročné chvíle životných situácií a chorôb, ak ich prijme v pokore a odovzdanosti, môžu byť odčinovaním našich trestov za hriechy už tu na zemi.

Smrťou blízkeho človeka nech nekončí náš príbuzenský alebo priateľský vzťah s ním. Cíťme v sebe potrebu neustále pomáhať zomrelému, aby sa čím skôr dostal z očistca do neba. Za duše v očistci sa zvlášť modlietvame v „dušičkovom“ čase (od 1. do 8. novembra) a v prvé soboty mesiaca. Ak sa táto prax pomoci dušiam v očistci bude zachovávať v rodinách, teraz žijúcim sa táto pomoc dostane, keď to budú sami potrebovať.

Prechádzajúc okolo cintorína sa vždy aspoň krátko pomodlime za duše v očistci. Prosbu o modlitbu si môžeme dať aj na náhrobný kameň, aby tí, čo sa zastavia pri hrobe, sa za zomrelého pomodlili. Ktovie, či by k prosbe o modlitbu nebolo potrebné modlitbu aj napísať, veď ktovie, či sa po nás ešte budú vedieť modliť...

Ježiš bol po smrti na kríži zložený z kríža a vložený do objatia Panny Márie. Každá naša úprimná modlitba za zomrelého môže byť zároveň prosbou, aby aj toho „nášho“ zomrelého si v jeho očistcových bolestiach Panna Mária „pritúlila“ a vyprosila mu silu znášať tieto bolesti.

„Odpočinutie večné, daj dušiam zomrelých Pane, a svetlo večné nech im svieti!“

Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.

Aj nad dušami v očistci.

14. zastavenie – Hrob nie je naša definitívna (konečná) zastávka

Klaníme sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.

Lebo si svojím krížom vykúpil svet.

Keď Boh stvoril prvých ľudí, nechcel, aby zomreli. „Ale pre hriech prišla na svet smrť“ (porov. Rim 5,12). Slovo „hriech“ sa z ľudského slovníka už dost vytratilo, ale smrť zostala. Aj najlepšie vyšportované a ošetrované telá sa po smrti rozložia. Všetka vynaložená energia, financie, čas... investované do zdravia boli teda zbytočné?

A čo krst, má ešte nejaký význam aj po smrti? Aj z doterajších zamyslení jednoznačne vyplýva, že význam krstu smrťou nezaniká! Ak sme spomenuli, že hriech zapríčinil smrť človeka, dopovedzme, že tam, „kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnili milosť“ (Rim 5,20). A to možno pochopiť až v takej miere, ako je to vyjadrené vo veľkonočnom chválospeve (Exultet): „Ó, šťastná vina, pre ktorú k nám prišiel taký vznešený Vykupiteľ.“

Príchodom Ježiša Krista, no hlavne jeho smrťou na kríži, sa na pokrsteného človeka, ktorý úprimne prijíma v živote aj ďalšie sviatosti, v nesmiernej miere vylievajú prúdy Božej milosti. Ich plné využitkovanie sa ukáže najmä po smrti, lebo otázka: „Smrť, kde je tvoje víťazstvo?“ (1Kor 15,55), dostane plnú váhu práve vtedy – keďže večný život víťazí nad smrťou. Vo chvíli smrti si veriaci „vychutná“ slová sv. Pavla: „Viem, komu som uveril“ (2 Tim 1,12). Ešte aj môj hrob sa môže stať posolstvom a svedectvom pre živých. Ak si dáme na hrob nápis, že „neumrieme v srdciach ľudí, ktorí nás milujú“ – nebude to trvať dlho, lebo aj oni umrú. Nie je to ani svedectvo o našej viere v Krista, ktorý zvíťazil nad smrťou a prijal nás do večnej blaženosti. Ak na našom hrobe bude Kristov kríž a napríklad jeho slová: „Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie“ (Jn 11,25), tento nápis na chladnom kameni môže osloviť tých, ktorí sa zastavia pri hrobe a privedie ich k zamysleniu o večnosti s Kristom.

Lebo hrob nie je „konečná“, totiž veríme, „že v posledný deň vstaneme z prachu zeme a stretneme sa so svojím Vykupiteľom“. Ak sme prešli očistcom alebo prišli rovno do neba – bude to už večné stretnutie v radosť. A všetko začalo krstom... Ako veľmi bude treba ďakovať všetkým, ktorí sa postarali o náš krst, a tak nám otvorili – nebojme sa to povedať – cestu do

neba. S naším dospievaním sme sa o udržanie smeru do neba už museli viac starať sami. Možno je znova dôležité pripomenúť potrebu prijatia sviatostí, ktoré nás zmieria s Bohom v čase nášho odchodu pred jeho tvár. Prijatie týchto sviatostí – to je výnimočný čas obnoveného vzťahu s Bohom. Akoby „nové Vianoce“ v duši človeka, v ktorej sa možno po dlhých rokoch blúdenia, nezájmu a hriechov, znova narodí Kristus. Až sa znova rozospieva celé nebo chválospevom „Sláva Bohu na výsostiach“, lebo Boží pokoj znova vstúpil do duše pokrsteného človeka.

Prekročiac hranicu pozemského a večného života..., po Ježišových slovách: „Dobrý a verný sluha... vojdí do radosti svojho pána“ (porov. Mt 25,23), celkom iste nebudeme ľutovať, že sme počas pozemského života mali záujem o Boží život v našej duši. Ak potom zaspievame známu pieseň: „Ježišu, Kráľu neba i zeme, tebe sa klania anjelov chór...“ (JKS 498), to už bude znieť celkom inak, lebo už budeme spievať spolu s nebeskými chórom.

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

ZÁVER

Ak si sv. Pavol dovolil použiť športovú terminológiu, keď napísal, že „sú takí, ktorí závidia preto, aby dosiahli porušiteľný veniec“ (porov. 1 Kor 9,25), hovorí, čo je človek ochotný podstúpiť pred pretekmi pre dosiahnutie pozemského ocenenia. Na inom mieste čítame: „Čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a seba samého by stratil alebo poškodil?!“ (Lk 9,25). V našom rozvíjaní krstného povolania ponúknem aj ja športové prirovnanie, ktoré pochopia najmä športoví fanúšikovia. V mnohých krajinách sa v niektorých športoch zaviedla podľa vzoru NHL takzvaná „Sieň slávy“, do ktorej sa slávnostne uvedú zaslúžilí hokejisti. Nedostane sa tam každý, ktorý sa vedel korčuľovať a držať hokejku, ale len tí najlepší.

Pre nás je večnou „sieňou slávy“ nebo, do ktorého sa tiež automaticky nedostane každý pokrstený a pobirmovaný. Ale „výber“ nie je už taký vyhranený, ako pre športovcov. V nebi nie sú len tí, ktorých poznáme ako svätcov. V nebi je každý, kto trpezlivo niesol svoj životný kríž a nasledoval Ježiša Krista. Je tam každý, kto vyznával svoju vieru v prostredí, v ktorom žil. Je tam veľa takých, ktorí v živote spáchali veľa hriechov, ale ich oľutovali, vyznali v svedení a konali pokánie. Slovom, v nebi sú všetci, ktorí hoci boli krehkí, slabí a hriešni ľudia, predsa však v pokore a plnej dôvere zložili svoju životnú starosť na Pána v zmysle slov: „Pánovi zver svoje cesty a jemu dôveruj, on sa už postará“ (Ž 37,5). Ale povedzme aj o zatratení, v ktorom sú tí, ktorí tam chceli byť, ba niektorí sa tým počas života aj chválili. Odmietali Božiu pomoc Cirkvi, do svojho života nepustili Boha a ak, tak len boha podľa vlastných predstáv. Aj my sami sa teraz slobodne rozhodujeme o svojej večnosti. Výchovou detí sa rodičia pripravujú na spoločnú, večnú radosť v nebi. Nemusí sa tak stať. Ak budú rodičia mlčať pri hriechu detí, ich večné stretnutie v nebi je ohrozené. Treba sa veľa za seba navzájom modliť a obetovať, a tak vyprosiť návrat našich drahých k Bohu, aby sme sa raz všetci zišli a tešili v nebi. Lebo krst nás nasmeroval do neba!

Ďakujeme za všetkých svedkov krstného povolania: za deti, mládež, snúbencov, manželov, rodičov i starých rodičov, verných slobodných, vysvätených i zasvätených, ktorí sa usilujú každý deň prežívať v Božej milosti a radosť. Možno ich nie je veľa v porovnaní s tými, ktorí svoje krstné povolanie nežijú. Ale pozrime sa do krajín Afriky a Ázie, kde kresťania hoci sú prenasledovaní a aj zomierajú pre vieru, rastú počtom a v radosť prežívajú svoj vzťah k Bohu. Niet sa potom čo diviť, že majú duchovné povolania aj „na rozdávanie“. Povzbudme sa ich svedectvom.

Pripravme sa s veľkou vďakou v srdci na Veľkú noc, na Ježišovo zmŕtvychvstanie, ktoré potvrdzuje zmysel nášho krstného putovania. Odteraz nebudeme chýbať hlavne v nedeľu a v prikázaný sviatok na svätej omši, kde sa sprítomňuje Kristova obeta na kríži a jeho víťazstvo nad smrťou. Každá svätá omša je prežívaním Golgoty i zmŕtvychvstania. Ak chceme viac porozumieť významu krstu, budeme prichádzať na svätú omšu.

Pokrstení sme boli iba raz, ale posilňovať sa Eucharistiou môžeme každý deň. Tak máme šancu obstať v skúškach života a byť verní krstným a birmovným záväzkom. Lebo to „raz“ sa udeje aj pri našom úmrtí. Ale to „raz“ úmrtia môže rozhodnúť o našej blaženej večnosti v nebi. Tak žime svoje krstné poslanie, aby nikto nechýbal v nebi.

Na úmysel Svätého Otca

Otče náš... Zdravas Mária... Sláva Otcu...

Pane Ježišu Kriste, vypočuj Svätého Otca M., svojho námestníka, aby dosiahol všetko, o čo prosí v tvojom mene od nebeského Otca. Lebo ty žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Modlitba za diecézu a za otca biskupa

Trojediný Bože, tvoj ľud zverený do pastierskej starostlivosti nášho diecézneho biskupa Stanislava, pokorne ťa prosí, posilňuj ho, aby nás skrze evanjelium a Eucharistiou zhromažďoval v Duchu Svätom ako partikulárnu Cirkev za požehnanej spolupráce duchovenstva, aby sme všetci vytvárali jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Kristovu Cirkev.

Bože, na orodovanie nášho patróna sv. Jána Nepomuckého ťa prosíme, udeľ nám milosť, aby sme skrze tvoje nesmierne milosrdenstvo dosiahli dary, o ktoré ťa vrúcne prosíme.

Dobrotivý Otče, ako Preblahoslavená Panna Mária bedlila nad pozemským životom tvojho Syna, tak sme i my v našej diecéze pociťovali jej mocnú ochranu. Na jej príhovor i naďalej daj nám tešiť sa stálemu zdraviu tela a duše, ochraňuj nás v ťažkostiach tohto života a prived' nás do večnej radosti. O to ťa prosíme skrze Krista, nášho Pána. Amen.

Modlitba za kňazov

Dobry Pastier, prosíme za terajších i nových kňazov. Nielen prosíme, ale i sľubujeme, že budeme stáť pri nich, pomáhať im a modliť sa za nich. Mária, Kráľovná kňazov, prednes naše prosby svojmu Synovi, Najvyššiemu Veľkňazovi, aby nám nikdy nechýbali kňazi - verní svedkovia živej viery, ktorí nás bezpečne prevedú pozemským životom do večnej blaženosti. Amen.

(Imprimatur: Mons. Stanislav Stolárik, rožňavský biskup, č. 550/2020, 7. októbra 2020)

Modlitba za rodinu

Pane, ty si Otcom každej rodiny na Zemi, ty si Otcom všetkých ľudí.

Daj, skrze tvojho Syna, Ježiša Krista, ktorý sa pre nás stal človekom a skrze Ducha Svätého, ktorý je poslom tvojej lásky k nám, aby sa každá rodina na Zemi stala pre každú ďalšiu generáciu svätou lásky a života, lebo len ty si opravdivá Láska a Život.

Daj, aby tvoja milosť sprevádzala myšlienky, slová a skutky každého manžela a manželky pre dobro ich rodiny a rodín na celom svete.

Daj, aby mladí ľudia našli v rodine pevnú oporu pre svoju ľudskú dôstojnosť a pre rast v pravde a láske.

Daj, aby sa láska, posilnená milosťou sviatosti manželstva, ukázala silnejšou než všetky slabosti a skúšky, ktorými rodiny niekedy musia prejsť.

Na príhovor Svätej rodiny daj, aby svetová misia našej matky Cirkvi v rodine a prostredníctvom rodiny priniesla svoje ovocie. Skrze nášho Pána Ježiša Krista, ktorý je Cesta, Pravda a Život, po všetky veky vekov. Amen. (sv. Ján Pavol II.)

<https://www.kbs.sk/pdf/KBS/ModlitbaZaRodinu2015.pdf>

Modlitba za rodičov

Pane, ktorý si na nebi,
zachovaj všetkým deťom mamy.
Nech ako cesto na chlebík,
im rastú v teple pod rukami.

Podaruj deťom otecka
na každý deň,
nie iba na včera.
Bez otecka je ovečka
zatúlaná a bez pastiera.

Zachovaj nám ich obidvoch,
veď dve ruky od Teba máme.
Dve rúčky deťom stvoril Boh:
pre ocka jednu,
druhú mame.

(Zo zbierky Nové modlitbičky, Mladé letá 1994)

EPILÓGY

EPILÓG I.

UŽITOČNÉ TAJOMSTVO UTRPENIA A ZODPOVEDNOSTI

Prijat' kríž znamená prijat' aj utrpenie. Pokiaľ nie je utrpenie časovo dlhé a po ňom príde úľava, človek v takom utrpení vidí zmysel. Ale čo ak na človeka doľahne nevyliciteľná choroba? O neskoršej úľave sa nehovorí a aj lieky na utlmenie bolesti prestávajú zberať. Aký má zmysel takto trpieť? Vysvetlenie a silu pre tento druh utrpenia môžeme čerpať jedine z Kristovho kríža i celej jeho krížovej cesty. Ak by ju nekonal s pohľadom na zmŕtvychvstanie a naše vykúpenie – všetko by bolo zbytočné. Aj keď my obetujeme každé svoje utrpenie, aj to najťažšie, s pohľadom na večnosť, potom môžeme veľa odhaliť z jeho zmyslu. Dokonca pochopíme, že utrpením na zemi si skracujeme očistec. Utrpenie či sebe ubližovanie nemáme vyhľadávať; sebazaprenie áno, lebo ním posilňujeme svoju vôľu a môžeme túto obeť ponúknuť Ježišovi na zmierenie svojich vín, alebo za druhých. Slobodným prijatím vlastného utrpenia pomáhame Ježišovi niesť jeho kríž. Ani jedno prijaté a odovzdané utrpenie Ježišovi sa nestratí a prispieva k dobru nás všetkých.

Život bez utrpenia neexistuje, skôr či neskôr vstúpi do života každého človeka. Ako ho odlíšiť od malichernej banálnosti, ktorá môže byť všeličím, len nie utrpením? Treba možno častejšie navštíviť nemocnicu... a možno sa skôr naučíme ďakovať za to čo máme, ako bedákať nad tým, nad čím sa lamentovať nepatrí ani nehodí.

Jednotlivé oddelenia nemocnice alebo hospicov veľmi kontrastujú so svetelnými reklamami wellness a fitness zariadení. Ak predtým bežne žili pospolu aj tri generácie rodiny, všetci vnímali rodiaci sa život, produktívny so starosťami o každodenný chlieb, ale aj formu utrpenia a blížiaceho sa odchodu do večnosti. Všetky tieto situácie bolo treba zvládať na rovine ľudskej a riešili sa aj silou viery. Keď sa u každého všetko začalo krstom, t. j. v duchu a sile viery, odvtedy sa už všetky životné situácie riešili v duchu viery. A tak môžeme znova konštatovať, že krst nie je len jednorazovou udalosťou v živote človeka, ale on sa môže a má uplatniť vo všetkých životných situáciách.

Životná cesta každého z vás môže byť celkom iná, v inej podobe a okolnostiach, ale cesta každého z nás môže byť Božia. Lebo cez krst a potom birmovku nás Boh povolal na svoju cestu a zapojil do svojho plánu. To znamená, že Boh s každým z nás počíta! Boh už zachránil svet obeťou Ježiša Krista na kríži, ale k obnove sveta za svojich spolupracovníkov pozýva každého pokrsteného a pobirmovaného. Od každého z nás bude závisieť, ako sa bude prežívať viera v našej blízkosti, možno aj cez naše prijatie utrpenia v živote, alebo cez zodpovedné prežívanie povolania a stavu.

Potrebu zachraňovať si veľmi dobre uvedomujú najmä rodičia v pokročilejšom veku a starí rodičia, ktorí večnosť svojich detí a vnúčat už berú veľmi vážne. Za takých starostlivých, modliacich sa a obetujúcich rodičov a starých rodičov treba veľa ďakovať a späťne aj ich podporovať modlitbou a povzbudzovať slovami nádeje. Vedia veľmi dobre, že život na zemi sa raz všetkým skončí, ale vo viere, dôvere a nádeji neustále prosia, aby sa raz všetci stretli v nebi. Možno pri výchove detí zanedbali náboženskú výchovu a vidia ich nesprávny život s obavou o ich večnosť. Preto nielen prosia za ne, ale sú tu aj slzy bolesti a pokánia. Už toto utrpenie rodičov môže byť ich očistcom na zemi. Ak vytrvajú, Boh vypočuje ich modlitby. Tak, ako všetci starostliví rodičia sú najradšej, keď je rodina pokope, tak veriaci rodičia prosia Pána, aby sa všetci z rodiny raz stretli v nebi. A to je najdôležitejšie, čo si možno priať a vyprosovať.

Manželia opravdivo praktizujúci vieru budú otvorení aj novému životu, keďže Boh je darcom života a rodičia sú pozvaní k spoluúčasti na jeho vzniku a následnej výchove. Z takýchto manželstiev sa zrodia aj nové, na život bohaté rodiny, v ktorých sa budú rodiť aj povolania pre duchovný život. Ak sme uverili, že na ceste pozemského putovania do večnosti potrebujeme sviatosti, sami budeme mať záujem o Božích služobníkov, ktorí nám ich budú vysluhovať, ale aj o bratov a sestry v rôznych charizmách zasväteného života, ktorí nás všetkých budú podporovať svojimi modlitbami a obetami a vyprosovať hojné Božie požehnanie pre celý svet. V takých rodinách bude samozrejماً modlitba za kňazské a rehoľné povolania, ba aj rodičia budú prosieť, aby si Pán povolal aj ich dieťa do duchovného stavu. Tak aj moja mama už od sobáša prosila Pána, aby mala syna kňaza a jej prosba sa vyplnila na siedmom dieťati...

Z pohľadu viery si znova pripomeňme, že krst, ktorým sme prijali Boží život do svojej duše a počas života sme ho mali obohacovať prijímaním ďalších sviatostí, sa má raz v pokrstených rozžiariť v nebi do plnej krásy. Vtedy si najlepšie uvedomíme, aký veľký Boží dar sme prijali v krste. Teraz si ani nedokážeme predstaviť, aká radosť nás zachváti v nebi, keď uvidíme tú obrovskú rodinu pokrstených, ktorí sa usilovali na zemi milovať Boha, lebo: „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“ (1 Kor 2,9).

EPILOG II.

KRÁČAME SPOLOČNE A POMÁHAME SI

V našich úvahách nechceme spomínať len praktiky viery z minulosti, kedy sa život viery javil byť lepší, veď každý čas má svoje svetlé i zlé príklady. Nech sú tieto postrehy inšpiráciou aj pre súčasnosť a budúcnosť. Ak sme pozvaní vstúpiť do dialógu spoločného synodálneho kráčania, azda by si bolo treba „synodalitu“ overiť vo vlastnej rodine. A to celkom jednoducho sa znova opýtať: Stolujeme doma spolu? Modlíme sa doma spolu? Rozprávame o viere doma spolu? Riešime životné situácie doma spolu? ... Myslím, že každý uzná, že pohľad do vlastnej rodiny by mal byť východiskovým bodom pri následnom pohľade na problémy a život Cirkvi. Lebo aj odborne sa baviť napríklad o hudbe s človekom, ktorý nepozná noty, nedáva logiku, ale to neznamená, že aj hudobnému laikovi sa nemôže niektorý druh hudby páčiť a iný nie. Avšak spoločná komunikácia nemá uviaznuť v slepej uličke neustálej kritiky, ale v konsenze, ako pokračovať ďalej spoločne na obnove i náprave života v Cirkvi, pričom každý musí začať od seba. A tak sme znova pri praktizovaní krstných záväzkov.

Zároveň bude správne, ak navrhovateľ pozitívnych zmien ponúkne aj ich konkrétne riešenie a prejaví osobnú angažovanosť uviesť vlastné návrhy do života svojho i vo svojom prostredí. To bude realizácia krstného poslania, lebo osobné svedectvo navrhovateľa konkrétnych krokov bude najviac presvedčivé, keď ich bude sám žiť. Už ten, kto sa usiluje žiť svoje krstné a birmovné záväzky, prispieva k obnove Cirkvi i k dobru spoločnosti.

Kto stále viac spoznáva svoju vieru a žije podľa nej, ľahšie odoláva dezinformáciám, ktoré sa na človeka valia 24 hodín denne. Človek praktizujúci vieru, má s pomocou Ducha Svätého: väčšiu šancu odmietnuť šíriace sa nepravdy; pri všetkých voľbách, sám vyznávajúc hodnoty prirodzeného zákona, bude voliť rovnako zmýšľajúcich kandidátov a nie zástupcov lobistických skupín; bude stáť na strane života od okamihu počatia až po prirodzenú smrť; bude mať jasno o nerozlučiteľnosti manželstva i o tom, kto ho tvorí; a aj hoci niektoré ponuky na získanie materiálnych dohier budú lákavé, kritériom ich prijatia či odmietnutia bude Bohom dané Desatoro; Desatoro a duch Evanjelia budú hlavným kritériom aj ďalších životných rozhodnutí – menších i väčších...

Žiť takto v dnešnom svete sa zdá byť nereálne? Náročné isto, ale nie nereálne, zvlášť ak svoje rozhodovania podriadime pohľadu na večnosť, v ktorej sa raz všetko rozhodnuté na zemi znova zhodnotí. A vo večnosti už nie všetko sa musí ukázať v zhode s Božím súdom. Človek, ktorý sa „nepohráva“ s vierou v Boha a nedefinuje ju podľa svojich predstáv, bude rátať aj s tým, že Boh raz zhodnotí život každého z nás inak, ako sme ho hodnotili my. Keby niekto s tým aj nepočítal, ani toho záverečný a večný súd neminie.

Ak ste prečítali všetko doteraz napísané, tak sa spýtajte samých seba: Čo je tu napísané, považujete za dôležité, alebo zbytočné? Uverili ste tomu, že krstné a birmovné poslanie má byť niečo živé a nielen na papieri? Ste ochotní sa zmeniť k hlbšiemu prežívaniu života viery, a tak iným pomáhať na ceste obrátenia? Pocítili ste zodpovednosť za svoju spásu a tiež za spásu svojich blízkych? Prijali ste oslovenie, že aj od vás – každého jedného – môže závisieť večná blaženosť možno aj veľkého počtu ľudí? Uverili ste, že aj vás si vyvolil Pán za spolupracovníka na záchrane tohto sveta?

Pri hľadaní odpovede na položené otázky, i ďalšie otázky, ktoré vám prídu na myseľ, vám odporúčam pozorne si prečítať príbeh o Jonášovi (Kniha Jonáš). Nečítajte ho ako rozprávku, lebo Sväté písmo nie je rozprávka. Čítajte príbeh ako posolstvo, kde hlavnou postavou ste vy. Tak začnite hodnotiť svoj život a svoju ochotu spolupracovať na Božom pláne záchrany. Chcete? Ak nie, nepretínajte hneď svoju komunikáciu s Bohom. Nejednen z nás kňazov i biskupov by sme vám dosvedčili, že kdesi na začiatku sme vôbec nerozmýšľali o duchovnom povolaní a mnohí sa tomu vzpierali. Viete, cesta každého z nás je iná, a je dobré, ak si ňou napokon budeme prechádzať. Dovolím si povedať, že dnes ani jeden neľutujeme, že sme sa tak rozhodli. Možno nezachránime tak veľký počet ľudí ako Jonáš, ale zapojili sme sa do Božieho plánu, dali Bohu svoje „áno“ a aj pri svojich slabostiach a hriechoch chceme na tejto ceste vytrvať a sme vďační všetkým, ktorí nám v tom akokoľvek pomáhajú.

Ale aj my sme začali v určitom čase častejšie vystupovať na Horu premenenia – nielen raz alebo dvakrát do roka, ba už aj častejšie ako len v nedeľu... Pre apoštolov Horou premenenia bola hora Tábor (porov. Mt 17,1-2). Pre nás je tou Horou každý kostol a hlavne účasť na svätej omši, kde sa uskutočňuje tajomná premena chleba a vína na Telo a Krv Krista Pána. Tak, ako pre apoštolov bolo veľkým posilnením vidieť premeneného Pána, tak každému katolíkovi dáva silu v Eucharistii prítomný Pán. Teda aj nám treba robiť konkrétne kroky smerom k Bohu, lebo Boh neurobí všetko namiesto nás. Apoštoli mali silný emotívny zážitok, ale keď si uvedomili, že to nie je len o tom, lebo spoznali Krista ako Boha – zľakli sa. Zaujímavé – stretli Boha a sa vystrašili. Ako nejednen človek dnes, ktorý je pozvaný na stretnutie s Bohom a potom je poslaný ho ohlasovať. Ježiš k nim pristúpi, sám im pomáha zbaviť sa strachu a povie: „Nebojte sa! Vstaňte a choďte!“ A to hovorí každému ustráchanému z toho, že má svedčiť o Bohu: „Nebojte sa, vstaňte a choďte!“

Celkom na záver už len jedno: Kto nás presvedčí, že sa oplatí žiť naplno svoju vieru? Nie sú uvedené slová len „pekné rečičky“? Odpoveď je jasná: nikto z ľudí nás nepresvedčí, najviac ak povzbudí a usmerní. Všetko sa môže zmeniť len vtedy, keď sa otvoríme Bohu a dovoľíme, aby nás zmenil, lebo on rešpektuje našu slobodu. Chcete teda plnšie prežívať svoju vieru? Pri birmovke ste povedali, že áno. Bola to pravda? My vás povzbudzujeme a modlíme sa, aby ste nabrali odvalu žiť s Kristom, aby keď sa odvážite a obrátite, aj vy ste „obracali, posilňovali bratov“ (porov. Lk 22,32), a tak raz spoločne vošli do neba. Krstom sme všetci dostali ponuku raz a navždy získať nebo. Nevhodným správaním môžeme prísť o všetko – o večnú radosť. Modliedvajte sa neustále za seba navzájom, aby sme sa raz všetci zišli a tešili naveky v nebi.

Epilóg III.

ZODPOVEDNE BUDOVAŤ SVOJ ŽIVOT

Boli niekedy ľudia lepší a menej hrešili? Možno nie, možno trochu lepší. Ale v jednom boli iste lepší: viac si uvedomovali hriech a existenciu večnosti – neba, do ktorého sa človek nedostáva automaticky. V ľuďoch bola väčšia citlivosť pre Božie veci a pre večnosť.

Zámer našej úvahy nie je vyhrotiť emotívnu stránku vo vzťahu k Bohu, hoci city zohrávajú v živote človeka dôležitú úlohu. Pokúsili sme sa poukázať na to, ako je dôležité „scitlivenie“ vzťahu človeka k Bohu, ktoré nie je len o citoch, ale o celkovom, bytostnom postoji. Je to proces v živote človeka a čím skôr začne, najlepšie od útleho detstva, tým viac má šancu stať sa hlbším a pevnejším. Osobný rozvoj človeka však nie je len jeho privátnou záležitosťou, ale je pozitívnym vkladom k dobru celej spoločnosti. Je len dobré pre spoločnosť, ak jedincov rastúcich vo viere má čím viac, lebo cez nich sa v spoločnosti aktivujú dôležité, prirodzené hodnoty.

Obnova spoločnosti môže nastať len návratom k hodnotám prirodzeného zákona, ktorý je zhrnutý v Desatore. Žiaľ, toto konštatovanie (odporúčanie) nie je pre dnešného človeka veľmi lákavé, alebo mu už nič nehovorí, a aj spoločnosť ako celok hlása a presadzuje často opačné normy. Návrat k životu podľa prirodzeného zákona bude závisieť od odvážnych jednotlivcov alebo od nevel'kých komunít. Ale aj tento „nebadateľný“ KVAS môže Božou silou urobiť divy cez pokrsteného a pobirmovaného človeka. Znova sme pri jednotlivcoch a pri našich rodinách či pri malých komunitách, ktoré budú prehlbovať mariánsku úctu v otvorenosti na vanutie Ducha Svätého a denne sa budú živiť Chlebom života. Spolu s neustálym spoznávaním Svätého písma a náuky našej viery je to jediná cesta, ako sa naučiť rozlišovať a orientovať v spleti ponúk a ideológií, ktoré sa na nás valia z každej strany. Ale „neboj sa, maličké stádo“ (Lk 12,32). „Neboj sa, veď som s tebou ja, neobzeraj sa, veď ja som tvoj Boh, posilňujem ťa, ba pomáham ti, držím ťa svojou spásnou pravicom... Lebo ja som Pán, tvoj Boh, čo ťa za pravicu držím, ktorý ti hovorím: „Neboj sa, ja ti pomáham“ (Iz 41,10.13).

Len Bohu treba stále zverovať svoje cesty, jemu dôverovať, ale aj konať všetko, čo sa od nás čaká a čo je v našich silách. Nemôžeme predsa zverovať do Božích rúk našu nečinnosť alebo ľahostajnosť. Každý sme dostali v udelených talentoch – schopnostiach nejakú šancu. Nezakopme to, ale rozvíjajme (porov. Mt 25,14-30). Boh neurobí za nás to, čo máme urobiť my, ale doplní, niekedy i nahradí to, čo sa nám nepodarilo pre našu slabosť a nie nečinnosť. Ak sa v rodine neodovzdala štafeta viery, nezvaľujme to na Boha, ale treba si spytovať svedomie: Schádzala sa rodina aspoň v nedeľu a na sviatky k spoločnému stolovaniu? Rozprávali ste sa doma o viere; ale nie tak, aby ste len kritizovali iných, ale aby ste svedčili o osobnom bohatstve viery? Modlili ste sa spolu v rodine? Ak sa niekomu rozpadlo manželstvo, iste to je veľmi citlivé a bolestivé, ale naozaj je na vine Boh a nie nechota odpustiť a na druhej strane sa napraviť?... A tak by sme mohli pokračovať ďalej, aby sme sa dopracovali ku všeličomu nedobrému, čo bolo zapríčinené osobnou ľahostajnosťou a nekonaním v pravý čas. Nech je to úprimné zamyslenie sa nad svojou minulosťou a pre mladých určitým varovaním pre „teraz“ i budúcnosť. Aké základy života si dáme, na takých bude stáť naša budúcnosť. Ak to budú základy na „skale“ – na Bohu, dom života bude otriasaný, ale sa nezrúti (porov. Mt 7,24-25). Ak si z ľahkovážnosti postavíme životný dom na „piesku“ alebo na „trasovisku“, skôr či neskôr sa všetko zrúti (porov. Mt 7,26-27).

Len si netreba nechať nahovoriť a nechať sa oklamať, že to nie je dôležité, a aj na piesku bude stáť pevný dom. Nebude! Ale viem, že také odporúčanie v istej fáze života prijímajú ľudia len

veľmi ťažko. No potom sa každý musí presvedčiť na vlastnej koži, o čom bola reč. Len škoda tých mnohých a nielen vlastných zranení. Neprijímať osvedčené usmernenia života, to je ako vyplávať na more s deravou loďou. Je len otázkou času, kedy sa loď potopí. Ale treba dopovedať aj slová nádeje: Aj tá najviac deravá loď života môže s pomocou Božou zalepiť svoje trhliny. U Boha nijaká vec nie je nemožná (porov. Lk 1,37).

V každej etape života je možné nanovo zvrtnúť kormidlo svojho smerovania a namieriť k správne mu cieľu. To je veľká nádej nášho života: pokiaľ žijeme, nikdy nie je neskoro! Neskoro môže byť len vtedy, ak svoje rozhodnutie budeme odkladať stále a stále, až nás „prekvapí“ smrť, ktorá nám už nedovolí nič zmeniť. Robme, pokiaľ je čas (porov. Gal 6,10). Pán požehná našu dobrú vôľu a naše rozhodnutie byť v jeho láskavom objatí naveky. Nie mnohí hovoria o večnosti, ale nám naozaj ide o večnosť!

Ježiš nám svojím utrpením, smrťou na kríži a zmŕtvychvstaním neotvoril brány našej pozemskej kariéry, ale bránu neba, bránu večnej blaženosti, ktorá sa nám neotvorí automaticky, ale aj naším pričinením. Veríme tomu? Je to pre nás dôležité? Máme na to...? Absolútne nás to pri dnešných vymoženostiach neláka?... Odpovede si musí dať alebo „vybojovať“ každý sám.

Ale nezľaknite sa týchto vnútorných zápasov, ktoré bývajú spojené s rôznymi životnými skúškami, zraneniami a bolesťami, lebo Ježiš každého pozýva tak „neodmietnuteľne“: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním. Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu. Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké“ (Mt 11,28-30). Ježišove slová nech nás povzbudia byť tvorcami pokoja a svedkami Božieho milosrdenstva v dnešnom svete.

EPILÓG IV.

(KAŽDÝ) VŠETCI VYTVÁRAME MOZAIKU CIRKVI

Každý už pokrstený (pobirmovaný) tvorí Cirkev a svojím životom robí Cirkvi dobré alebo zlé meno. Športoví fanúšikovia sa vedia za svoj klub pobiť. Každý si teraz odpovedzme: na svoj „klub“, ktorý sa volá Cirkev som hrdý(á) a rád(a), že som v nej? Viem Cirkev aj pravdivo obrániť alebo sám ju špiním? Alebo, hoci som pokrstený(á) (pobirmovaný(á), tomuto „klubu“ – Cirkvi nefandím a nechcem mať s ňou nič spoločné? Za svoj postoj voči Cirkvi – pozitívny alebo negatívny – niekomu vďačím? Chcem, aby môj postoj voči Cirkvi bol pozitívny? Čo som ochotný(á) pre to urobiť? Cirkev je ako rodina. Ak je v nej niečo zlé, tak si členovia rodiny navzájom pomáhajú to prekonať; ak je v rodine niečo dobré a dôvod k radosti, tešia sa všetci. Keďže už krstom tvoríme Cirkev, usilujme sa všetky jej radosti i bolesti prežívať spoločne. Bolesťou doby je veľa rozbitých rodín, čo sa prenáša aj do vzťahov cirkevného spoločenstva, hoci mnohí z rozbitých rodín pomáhajú vytvárať napr. vo farnostiach spoločenstvo rodinnej vzájomnosti, v ktorom sa každý môže cítiť prijatý.

Teda treba jasne povedať: rodina i Cirkev sú ako mozaika a každý jej člen je osobitný a jedinečný kamienok. Ak sa ten kamienok zašpiní alebo vypadne, kazí, narúša to celý obraz mozaiky. Stačí, aby v rodine hoci len jeden člen dával zlý príklad, už sa to „zosype“ na celú rodinu. A či v rodine Cirkvi je len jeden taký člen, ktorý nežije podľa toho, k čomu sa zaviazal pri krste? Hoci už sám prevzal na seba čo za neho vyslovili pri krste rodičia a krstní rodičia?

A čo záväzky osobne prijaté pri birmovke? Existuje však vynikajúci Reštaurátor aj zanedbanej mozaiky. Je to Boh a jeho milosrdenstvo, ktoré ak prijmeme úprimne a v dobrej vôli, znova sa náš „kamienok“ zaskvie na mozaike Cirkvi, a to niekedy až tak silne, že bude žiariť aj za

niekoľko chýbajúcich či zašpinených kamienkov. Boh prejavuje veľkú dôveru voči každému pokrstenému a pobirmovanému, keď nás pozval cez sviatosť, aby sme v dnešnom svete reprezentovali jeho „imidž“ cez život Cirkvi. Boh vie, akí sme slabí, preto sa postaral o možnosť očistenia a vyleštenia nášho „kamienka“, v prípade, ak by sa na ňom hromadil nános špiny. Naporúdzi je vynikajúce leštidlo: najprv očisťujúce – svätá spoveď a potom posilňujúce – Eucharistia. Tieto dve sviatosti majú v sebe takú energiu, že keby sme aj „vypadli“ z mozaiky Cirkvi, tieto dve sviatosti nás tam dokážu vrátiť.

Náš život má rôzne etapy a skúšky, pre každú chvíľu prichádzajú na pomoc ďalšie sviatosti, ktoré nám pomáhajú ešte viac sa zakoreniť v živote (sviatosť manželstva, kňazstva) alebo dodajú potrebnú silu v chorobe, či v smerovaní do večnosti (sviatosť pomazania chorých). Ak by sme nevyužívali tieto sviatosti, aj to sa prejaví na „kamienku“ nášho života, na mozaike obrazu Cirkvi, ale často aj na obraze rodiny. Hoci svetu nevedí, keď pokrstený a pobirmovaný človek už nežije svoju vieru a sám ukazuje nedobrú tvár Cirkvi, stále je tu Boh, ktorý nezmenil kritériá, ktoré sám dal, a podľa ktorých aj naďalej hodnotí naše skutky. Svet sa bude tešiť, ak budeme, či osobne alebo ako rodina, spoločenstvo, prispievať k nedobrému obrazu Cirkvi. Ale to sme znova na začiatku: Kto osobne neprijal Boha za svojho Stvoriteľa, lebo život si chce riadiť podľa seba, otázka o tom, k akému obrazu Cirkvi prispieva, ho nebude zaujímať ani trápiť. Lebo vtedy je Cirkev mimo neho, to sú tí druhí – a to na nich sa treba dívať...

Ak sme úprimne prijali Boha za svojho Stvoriteľa, v Ježišovi Kristovi sme ho prijali aj za svojho Vykupiteľa, a to v pozitívnom slova zmysle zmenilo a formuje náš život. To už bude o svedectve života viery v dnešnom svete a ak bude treba viesť aj slovný dialóg najmä s hľadajúcimi Boha, každé také stretnutie najprv premodlíme, aby sme nachádzali správne slová. Častou reakciou totiž býva odpoveď, že „cirkevnej reči“ už dnešný človek nerozumie. Môže to byť pravda, ale v každom odvetví je aj terminológia, ktorej iní nemusia rozumieť, ale keď to potrebujú alebo majú záujem rozumieť, tak si to naštudujú. Ak je neznáma „cirkevná reč“ pokrsteným a pobirmovaným, nemali by byť aj sami viac iniciatívni, aby jej porozumeli? Koľko ľudí sa snaží naučiť cudziu reč alebo získať iné kompetencie často pre výhody tohto sveta. Ku neznalým jazyka, ktorým sa hovorí o Bohu, treba pristupovať naozaj v pokore, v modlitbe a dôvere v pomoc Ducha Svätého, keď my, ako pokrstení a pobirmovaní máme od Pána poslanie a uistenie: „Veď to už nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás“ (Mt 10,20). Hoci to Ježiš hovorí v kontexte prenasledovania a predvedenia pred súdy, môžeme mať istotu, že Duch Svätý nás chce viesť vo všetkých chvíľach života.

Veriaci človek, ale aj hľadajúci Boha, by mal mať možnosť sa kontaktovať s tým, ktorého Boh výslovne vyčlenil na službu duchovnej pomoci – s kňazom. Má to byť ako v dobrej rodine, kde sa za otcom a mamou môže prísť hocikedy, kde nie je potrebné „objednávanie sa“ ako k lekárovi. Spoločný život v rodine poskytuje túto príležitosť vždy. Boh zveril rodičom v plnej dôvere všetko, čo sa týka rodiny.

Kňazom bola zverená starosť o ľudí takpovediac v prvej línii. Majú byť nielen prostredníkmi medzi biskupom a ľuďmi, ale zvlášť medzi Bohom a ľuďmi. Časy poznačené silným individualizmom však „prostredníka – kňaza“ už prijímajú menej ako kedysi. Niekedy to odmietanie vyzerá ako postoj dospievajúcich detí voči svojim rodičom, ale neskôr sa u nich tento postoj zvykne zmeniť na pekný vzťah. Človek odmietajúci kňaza ako potrebného prostredníka povie: „S Bohom si to vyriešim sám“. Boh však od počiatku „vyčleňoval“ vyvolených mužov, niekedy i ženy, prorokov, sudcov, kráľov – aby cez nich komunikoval s vyvoleným ľudom. Títo „vyčlenení“ to nemali nikdy ľahké, ľud ich nie vždy prijímal, nezriedka im ubližoval, no aj od Boha sa im nie vždy dostala pochvala. Mali to ťažké, ale boli potrební. Boli i samozvaní falošní proroci, ktorí ľúbivou rečou získavali ľudí, miatli ich a viedli do záhuby a ak nekonali pokánie, nikdy neušli Božiemu trestu.

V celistvejšom pohľade na obraz mozaiky Cirkvi bolo treba dopovedať aj toto. Avšak sme znova pri postoji viery: neposilňovaná viera bude tvrdiť, že Cirkev to je pápež, biskupi a kňazi, ktorým, ak sa pri ich hodnotení nepripíše nič negatívne, dostanú aspoň označenie „nepotrební“. Ak sa na službu Svätého Otca, biskupov a kňazov pozrieme očami viery, poďakujeme za každého Božieho služobníka prostredníka – sprostredkovateľa Božej milosti pre náš život. Je to dokonca tak zariadené, že aj kňaz či biskup si sám nemôže odpustiť hriechy, ale na sviatostné rozhršenie potrebuje iného kňaza. V spoločenstve Cirkvi aj kňaz potrebuje modlitbovú podporu veriacich. On sa zas modlí a slúži sväté omše za Boží ľud. Všetci sa tak ako v každej rodine navzájom potrebujeme. Možno ešte treba dodať, že aj kňaz musel byť najskôr pokrstený, aby mohol prijať kňazskú vysviacku. Neostalo sa pri krste a birmovke, ale cez sviatostnú milosť kňazstva bola u muža posilnená jeho životná úloha. Tak to má byť aj u manželov, ktorí svoje životné poslanie si potvrdzujú vyslúžením sviatostného manželstva. Sú ešte niektoré formy spôsobu života, kedy sa muži alebo ženy zasvätia Bohu, čoho vonkajším znakom býva ich rehoľný odev, ale nemusia ho mať všetci. Podstatný je ich život, svedectvo. Hoci si nie všetci zvolia niektorú zo spomenutých ciest, predsa môžu žiť šľachetne a byť verní Bohu. Aj kamienky takto žijúcich ľudí môžu žiariť svojou krásou na mozaike Cirkvi. Lebo krásu, ktorou máme a môžeme žiariť, nikto z nás nemáme sami zo seba, ale vždy je to odraz krásy Božieho života v človeku. To je to Božie svetlo, ku ktorému vyzval Ježiš: „Vy ste svetlo sveta“ (Mt 5,14). To je podstatný a odlišujúci rozdiel od rôznych „pozlátok“, ktoré dnes zažiaria a už zajtra môžu zhasnúť a upadnúť do zabudnutia.

Ak prijmeme načrtnutý obraz Cirkvi ako mozaiky, v ktorej každý sme dôležitým kamienkom, už z našich úst nevyklzne, že „Cirkev to sú tamtí...“, ale povieme: to sme my a už nám nebude jedno, ako budeme o nej rozprávať my a aj tí okolo nás. Už v rodine sa bude prežívať „domáca cirkev“, ktorá patrí do konkrétnej farnosti a konkrétnej diecézy. Na čele každého tohto spoločenstva sú ustanovení duchovní pastieri, ktorým je v Cirkvi zverená starostlivosť o nás všetkých. Všetkým spoločne nám bude záležať na kráse kamienkov členov našich rodín i ľudí blízkeho okolia, častého kontaktu a farnosti. Ak uvidíme vypadnutý alebo vypadávajúci kamienok na mozaike Cirkvi, nebude nám to jedno, ale začneme mu pomáhať k návratu či očisteniu. Začneme modlitbou za člena rodiny alebo Cirkvi, a v modlitbe budeme pokračovať a usilovať sa pomôcť ešte aj inak. Nebudeme na problém človeka odpovedať ako Kain slovami: „Som azda strážcom svojho brata?“ (porov. Gn 4,9), ale pomôžeme v duchu blahoslavenstiev. Nech Pán neustále požehnáva túto nádhernú, no často boľavú a prenasledovanú rôznymi spôsobmi, ale Bohom a toľkými milovanú Cirkev, ktorej (hrdým) členom som aj ja. Aj preto chcem byť tvorcom pokoja vo svojom okolí a svedkom Božieho milosrdenstva.